

Gabriel Rieger

(1903-1961)

jeden z prvých trenčianskych skautov

Narodený 21. marca 1903 v Trenčíne

Zomrel 19. februára 1961 v Trenčíne.

Pochovaný na všeobecnom cintoríne v Trenčíne.

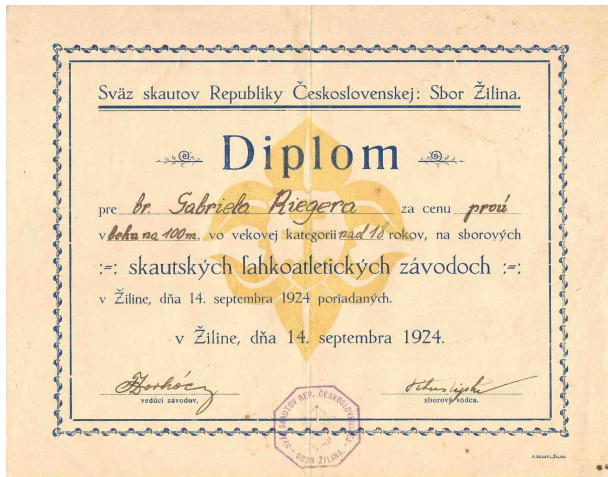
Notár, od 1951 robotník.

Skaut od r. 1915, radca, vodca oddielu v Trenčíne, zakladajúci člen 52. klubu oldskautov.

Gabriel Valentín Rieger patrí medzi prvých trenčianskych skautov. Narodil sa 21. marca 1903 v Trenčíne, s domovskou príslušnosťou po otcovi do obce Kálnica, a to ako posledné štvrté dieťa a druhý syn rodičov Jozefa Riegera, 35 ročného horára z Kálnice a 26 ročnej Irmy rod. Mészáros. V Trenčíne vychodil 6 tried ľudovej školy v r. 1909 až 1915, potom začal študovať na Kráľovskom rím.-kat. gymnáziu v Trenčíne. Počas gymnaziálnych štúdií sa zoznámil so skautingom a stal sa členom piaristického katolíckeho gymnaziálneho skautského oddielu, ktorý 1.8.1915 ako súčasť vtedajšej uhorskej skautskej organizácie "Magyar cserkesz szövetség" založil jeho profesor zemepisu Imre Szabó a honvédskejší kapitán Pál Orbán, inštruktor predvojenskej výchovy mládeže na gymnáziu. Bol to prvý skautský oddiel v Trenčíne. Jeho spoluskautmi v oddieli boli Fraňo Tiso, Paldan, Št. Molčan. V lete 1916 G. Rieger spolu s bratmi Štefanom a Kolomanom Molčanovcami absolvoval vodcovský skautský kurz poriadaný gymnaziálnym skautským oddielom v Trenčíne. [3]

Po vojne, vo februári 1919 bol už Rieger členom obnoveného 1. odd. skautov, ktorý viedol Fraňo Tiso, zástupcom vodcu bol Bruno Ripka. Nový Česko-Slovenský štát zrušil dovtedajšie školy, zabral ich majetok, a zriadil svoje školy. Niekdajší študenti piaristického gymnázia teda už pokračovali v gymnáziu nového štátu, zriadenom v inej budove, s novými českými profesormi, ktorí priniesli nové kultúrnospoločenské pomery a presadzovali ich [4], s nimi prišla do Trenčína nová organizácia Sokol (zal. 20.2.1919). Usilovali, aby do Sokola vstúpili dovtedajší skauti. Rieger odmietol, preto bol vystavený schválnostiam českého profesora a musel opakovať jeden študijný ročník [5].

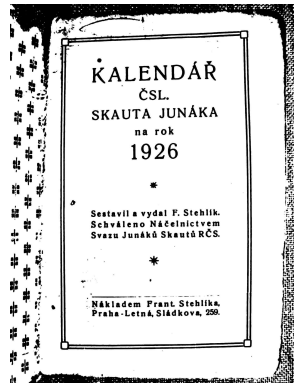
V r. 1923 Josef Horký a Jozef Kalnovič zo Žiliny založili 52. klub oldskautov v Trenčíne. Pri vzniku mal klub 10 členov, G. Rieger bol jeden z nich [6]. V r. 1924 už bol vodcom oddielu SJS RČS, býval v Istebníku, bol aj členom Klubu česko-slovenských turistov.

Ďakujem za včeraštvor v šiestykrát razal som dňa 28 IX - 24, zo Žiliny

G. Rieger
0.25.24

Zobrazená je časť skautskej pozostalosti Gabriela Riegera. Kresba skauta je jeho vlastným dielom, pekne kreslil. Rukopisný text vyobrazený nižšie je z jeho zápisníka [7]:

Prečo som skautom?

Preto som skautom, lebo vidím, že je to práve skauting, ktorý seba vychováva jednotlivca, vzájomným pôsobením bratov, výchovou v prírode, výchovou k pravde výchovou k čistote, abstinencii, sebaobetavosti a všetkými smermi a cestami pôsobí na každého skauta (skautku), aby sa stal dokonalejším jedincem, zdarným občanom, pravým synom svojho národa, ktorý by bol v každom okamihu pripravený k obrane vlasti.

A takýchto junákov potrebuje naša mladá, veľa milovaná republika československá.

Gabriel Rieger ukončil gymnaziálne štúdium v r. 1924 maturitou na čsl. štátnom reálnom gymnáziu v Trenčíne. V tom istom roku, 6. mája 1924, u (vojenského) Doplňovacieho obvodného veliteľstva v Trenčíne bol odvedený v skupine odvodnej klasifikácie "A" a bol pridelený k 126. "hrubému" delostreleckému pluku v Trenčíne, kde 1.10.1924 nastúpil vojenskú službu u II. odd. 5. batérie ako delovod pri 15,5cm francúzskej poľnej húfnici. Slúžil aj v Šamoríne. Z vojenskej služby bol prepustený 5.5.1926 v hodnosti čatára.

V r. 1927 absolvoval 10-mesačný notársky náukobeh v Bratislave, ukončený štátnou

administratívnou hospodárskou skúškou. Od 31.12.1926 bol zamestnaný v štátnej službe na rôznych miestach Slovenska: v Jedľových Kostolnoch pri Novej Bani, v obci Kubachy pri Poprade, v Rimavskej Kokave, v Dolnom Kubíne, od r. asi 1930 v Trenčianskej Teplej. V r. 1932 vstúpil do Matice Slovenskej, v r. 1935 zložil skúšku vodičov motorových vozidiel. Zúčastňoval sa poľovačiek, na ktorých sa stretával aj s Vavrom Šrobárom.

Od decembra 1937 do marca 1942 bol opäť v službe v Dolnom Kubíne, vo funkcii notárskeho tajomníka; tu bol aj členom miestneho rybárskeho spolku a fotografoval.

Prišiel sem v čase, keď sa v celej Európe schyľovalo k vojne. Po uzákonení autonómie Slovenska v okt. 1938 boli rozpustené dovtedajšie branné organizácie (nariadenia vlády 15 a 14/1938 Ú.N., z 28.10.1938) a iné celoštátne spolky boli zlúčené do nového; ktorým sa ešte za ČSR stala Hlinkova garda (nar.vl. z 5.12.1938, č. 70/1938 Ú.N.), tá bola povinná pre všetkých občanov (nar.vl. 220/1939) a stala sa "pomocným orgánom všetkých úradov" (nar. vl. 15/1938 Ú.N.). Ako aj iní štátni úradníci, tiež Gabriel Rieger sa stal veliteľom Hlinkovej gardy v Dolnom Kubíne.

V priebehu Homolovho puču 9. marca 1939 bol zatknutý a väznený v Brne na Špilberku [8].

Po ukončení pôsobenia v Dolnom Kubíne bol krátko notárom v Hornej Porube, potom od sept. 1942 vedúci notár v Sedličnej. V tej dobe sa oženil.

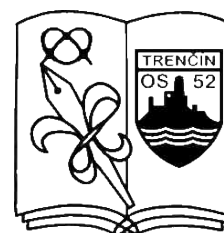
Po skončení vojny bol krátko úradník v Maríkovej, od leta 1946 prednosta národného výboru v Ľubeli pri Lipt. Mikuláši. Tu žil aj s manželkou a dvomi malými dcérami až do jesene 1950, kedy bol prinútený odísť.

Rok bol úradníkom Okresného národného výboru v Bytči, rodina sa presťahovala k jeho rodičom do Trenčína, tu sa im narodila tretia dcéra.

Ako verejný činiteľ predošlého režimu bol prenasledovaný, osočovaný a vyšetrovaný aj vo väzbe. To všetko bez dôkazov, napriek písomnému protestu podanému na Povereníctvo vnútra od Komunistickej strany, Sväzu slovenských partizánov a Sväzu vojakov SNP. Zamestnania bol zbavený. "Dobrovoľne" vstúpil do výroby - od r. 1951 pracoval ako robotník - sústružník v Závodoch K. J. Vorošilova Trenčín - Kubra, odkiaľ bol v r. 1956 "uvoľnený". Ťažko si nachádzal nové zamestnanie. Nakoniec sa stal skladníkom v okresnom sklade krajského podniku poľnohospodárskeho zásobovania v Trenčíne.

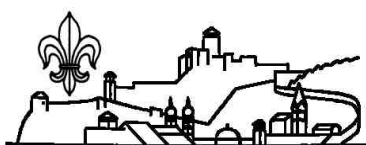
Po necelých piatich rokoch práce medzi chemikáliami zomrel 19. februára 1961 po týždňovom pobyte na urologickom oddelení trenčianskej nemocnice, vo veku necelých 58 rokov.

Autor: Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, febr. 1991 – 2013 - apríl 2015,
člen Historickéj komisie Slovenského skautingu

Poznámky:

1. Rodine Gabriela Riegera, najmä jeho ovdovelej manželke, patrí vďaka za uchovanie a poskytnutie zpráw a materiálov, na nich je tento životopis založený.
2. Životopis bol uverejnený v diele: Brabenec, V.: Trenčiansky 52. klub oldskautov, ISBN 978-80-971554-4-5, tiež na už nejestvujúcej internetovej stránke www.os52.ic.cz (23.3.2008 – 2.3.2015).
3. Z týchto čias (1915-1918) sa v skautskej pozostalosti G.R. nič nezachovalo. Zpráva pochádza z odovzdávanej písomnej tradície trenčianskeho skautingu. Podporujú ju školské zprávy gymnázia – viacerí z prvých skautov boli spolužiaci a učil ich Szabó, napokon je podpísaný aj na Riegerovom vysvedčení, zrejme bol jeho triednym profesorom.
4. Stret dovtedajšej tradičnej slovenskej, neodmysliteľne náboženskej a väčšinovo katolíckej kultúry, s náhle od r. 1918 importovanou českou ateistickou kultúrou nového štátu prinášal konflikty, málo zdokumentované, mnohé už zabudnuté. Trenčianske gymnázium bolo do 1918 cirkevné (piaristické). ČSR cirkevné školstvo celkom zrušila. Po 1918 v Trenčíne zriadili štátne gymnázium, obsadené už takmer výlučne českými profesormi (zoznam je dostupný), na ktorom dovtedajší študenti doštudovali. Zdvorilý a veľmi stručný opis miestnych rozkolísaných poprevratových pomerov tých čias je v niektorých publikáciách Braneckého, o niečo viac a otvorenejšie je v rukopisoch v jeho pozostalosti. S tým súvisí vtedajší štrajk trenčianskych gymnaziálnych študentov, dnes už takmer neznámy. V dochovanej skautskej zápisnici je zaznamenaný protest trenčianskych židovských(!) skautov používať nie češtinu, ale slovenčinu v skautskom oddieli.
5. Opakovane uvádzaná spomienka od manželky G.R., zjavne zanechala hlbokú stopu v myšli.
6. Dokumenty 52. klubu oldskautov v Trenčíne, tiež fotografia zakladajúcich členov (z nej je vybraný tu zobrazený skautský portrét G.R.), pozrieť v diele [2].
7. Z Riegerovho vlastného rukopisného textu, kde píše o vremlilovanej republike československej, vidíme, že v dvadsiatich rokoch nový režim vnútorne prijal. Stal sa úradníkom nového štátu a ako notár iste zažíval rôzne jeho stránky. V jeho pozostalosti boli aj pozoruhodné Vážneho české pravidlá slovenského pravopisu z r. 1931 – následne v r. 1932 vstúpil G.R. do Matice (jej zásluhou sa tie pravidlá neuplatnili), čo ukazuje jeho postoj, ktorý sa iste aj ďalej vyvíjal vplyvom skúseností a udalostí doby, ktorú zažíval, a ktorý viedol jeho správanie aj v neskorších pohnutých časoch.
8. Spomienka jeho synovca po r. 1989, vtedy chlapca, spamäti uvádza, že bol prítomný návratu G.R. z väzenia v brnenskom Špilberku v marci 1939 domov k svojim rodičom do Trenčína, keď večer prišiel (dnes sa už asi nedozvieme, akými cestami a zastávkami), z jedného vačku kabáta vytiahol pištoľ a z druhého dva granáty. Doba bola pohnutá – pozrieť všeobecné dejiny.
9. Neskautská časť životopisu G. R. čerpá z mnohých aj drobných dokumentov a vecí z pozostalosti, ktoré sa v rodine zachovali, a ktoré tu neurčujem bližšie.

(Koniec diela)